

Zdeněk Smetana - (26. července 1925 – 25. února 2016 Praha)

byl českým výtvarníkem, animátorem, scénáristou a režisérem animovaného filmu. Pocházel z úřednické rodiny z pražského Žižkova. Jeho rodiče ho v kreslení a malování podporovali od dětství, mimo jiné financovali soukromé lekce u akademického malíře Jaroslava Moučky. Ten ho naučil základy výtvarného řemesla, včetně přípravy barev. Důležitou postavou v době dospívání pro něj byl jeho profesor kreslení z víceletého gymnázia („reálky“) Miroslav Kužel. Tento český malíř, sochař a medailér kolem sebe shromáždil skupinu výtvarně nadaných studentů, které podporoval v jejich dalším rozvoji. Formoval ho nejen výtvarně, v době německé okupace mu velmi pomohl např. tím, že mu v rámci totálního nasazení našel práci v rytecké dílně. Tato práce byla pro Smetanu rozhodující i v pozdějších letech, kdy se věnoval technice suché jehly. Po válce odmaturoval a po povinné vojenské službě začal studovat výtvarnou výchovu pro střední školy na ČVUT u známého výtvarníka Cyrily Boudy. Studium ho ale neuspokojovalo, a tak se po roce rozhodl vyzkoušet kariéru v rozvíjejícím se Studiu Bratři v triku. Na základě svých kreseb se svérázným grafickým projevem byl v roce 1946 Jiřím Trnkou přijat. Animovaný film se tak stal jeho celoživotní náplní.

V atelieru kreslených filmů začínal jako každý-od fázování a konturování. S přibývajícím zkušenostmi se vyšvihl na excelentního animátora, který byl v již padesátých letech nejžádanějším v celém Československu. Svůj charakteristický výtvarný projev expresivní perokresby uplatnil ve svých prvních filmech *Půjde to* (1950), *Dostihy* (1956), *OP Prostějov* (1959) a jiné.

Z fáze od nejvyhledávanějšího animátora po samostatného autora se dostal od počátku šedesátých let, kdy začal vyvíjet bohatou uměleckou činnost jakožto animátor, výtvarník, scenárista a režisér v jedné osobě. Autorskou tvorbou se pak až na výjimky zabýval až do konce svého tvůrčího života. Jako samostatný autor vytvořil ceněné animované morality a minigrotesky jako např. *Lahev a svět*, *Jediná radost*, *Problematorium* a *Konec krychle*. Posledně jmenovaný film byl v roce 1979 Britskou filmovou akademií označen za nejlepší evropský film roku.

V roce 1963 vytvořil satirickou grotesku *Romanetto* a o rok později kromě filmů reklamních vyprodukoval i sedm dalších – *Věnec*, *V pravé dopoledne*, *Láhev a svět*, *Krvelačné šelmy*, *Halali*, *Deštník*, *Brejle*. Následovala nespočetná řada dalších filmů a seriálů, jak pro dospělé, tak pro diváka dětského. Od roku 1968 se Zdeněk Smetana zařadil mezi autory televizních večerníčků první sérií *Pohádek z mechu a kapradí* (1968), *Rákosníčkem* (1975), *Brundibáry* (1980), *Malou čarodějnici* (1984), *Kubulou a Kubou Kubikulou* (1986), výtvarně doprovodil večerníčky *Štaflíka a Špagetku* (1969 – režie V. Bedřich), *Radovanovy radovánky* (1989 – režie Z. Bártová) a *O skřítku Racochejlovi* (1997 – režie J. P. Miška). V průběhu své kreslířské tvorby si odběhl i k loutkovým filmům – *Čára a Já* (1974) a *Strašení čmeláků* (1977), nebo tzv. poloplastickým (technika na pomezí loutkového a ploškového filmu) na motivy hravě erotických „poudaček“ J. Š. Kubína – *Voda čerstvosti* (1966 – první perníkový film výtvarnice H. Horákové – veškeré fáze a části figur jsou upečené z perníku), *Všehochlup* (1978 – vyšívaný film výtvarnice Z. Bártové) a *Drátovat, flikovat!* (1980 – natočeno ve stylu lidových maleb na sklo).

Za své filmy získal na padesát domácích i zahraničních ocenění, např. z Benátek, Cannes, Berlína, Londýna, Vídně, San Sebastianu, Montevidea, ale i domácích Karlových Varů, či ze Zlína (tehdy Gottwaldova). V roce 2014 tato ocenění korunovala Cena za celoživotní dílo na oborovém festivalu Anifilm. Výtvarně doprovodil i několik hraných filmů – seriál *Klapzubova jedenáctka* (1967), *Jak dostat tatínka do polepšovny* (1978).

zdroje: rodina Z. Smetany, <https://www.filmovyprehled.cz/cs/person/12733/zdenek-smetana>